

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра адміністративного права та процесу факультету №1

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ ДО
СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

з навчальної дисципліни **«Основи правових знань. Адміністративне
право»**
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань : 07 Управління та адміністрування
Спеціальність : 071 Облік і оподаткування

2023 рік

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 1
Протокол від 16.08.2023р. № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри адміністративного права та процесу факультету
№ 1 (*протокол від 09.08.2023р. № 17*)

Розробники:

Завідувач кафедри, д.ю.н., професор Салманова О.Ю.
Викладач кафедри, доктор філософії Комзюк А.В.

Рецензенти:

1. Старший викладач кафедри філософії та суспільних наук Полтавського державного медичного університету кандидат юридичних наук Липій Є.А..
2. Професор кафедри правоохоронної діяльності та поліціїстики факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, д.ю.н., доцент Попова С.М.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю	
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські	Практичні	Лабораторні		Самостійна робота
Семестр № 2							
Тема № 1: Адміністративне право як галузь права	4	2	2	0	0	2	залік
Тема № 2: Загальні засади публічного Управління	4	2	2	0	0	2	
Тема № 3: Механізм адміністративно-правового регулювання	4	2	2	0	0	2	
Тема № 4: Публічна адміністрація у системі суб'єктів адміністративного права	4	2	2	0	0	2	
Тема № 5: Загальні засади публічної служби. Адміністративно-правовий статус публічних службовців	4	2	2	0	0	2	
Тема № 6: Приватні особи як суб'єкти адміністративного права	2	2	0	0	0	4	
Тема № 7: Функції та форми публічного Управління	4	2	2	0	0	2	
Тема № 8: Методи публічного управління	4	2	2	0	0	2	
Всього за семестр:	60	16	14	0	0	30	

2. Методичні вказівки до семінарських занять

3. ТЕМА № 1. «Адміністративне право як галузь права»

Семінарське заняття: «Адміністративне право як галузь права»

Навчальна мета заняття: сформулювати визначення поняття адміністративного права, коло відносин, що складають його предмет у сучасних умовах; метод адміністративно-правового регулювання.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Соціальне призначення адміністративного права.
2. Предмет адміністративного права.
3. Методи адміністративного права.
4. Система адміністративного права.
5. Співвідношення адміністративного права з іншими галузями права.

Методичні вказівки:

1. Сформулюйте визначення сучасного адміністративного права.
2. Які основні інститути адміністративного права ви знаєте?
3. В чому полягає мета адміністративно-правового регулювання?
4. Яке коло суспільних відносин регулюються нормами адміністративного права?
5. Визначте, які відносини регулюються нормами адміністративного права:
 - відносини, які виникають в процесі встановлення місцевих податків і зборів;
 - відносини, які виникають при вчиненні дисциплінарного проступку;
 - відносини, які виникають у процесі управління трудовою діяльністю;
 - відносини, які виникають у процесі формування депутатських фракцій;
 - відносини, які виникають при здійсненні реєстрації нормативно-правових актів центральних органів виконавчої влади;
 - відносини, які виникають при заміщенні вакантної посади державного службовця;
 - відносини, які виникають при тимчасовому переведенні працівника;
 - відносини, які виникають при здійсненні ремонтних робіт у приміщенні райдержадміністрації;
 - відносини, які виникають при здійсненні державної реєстрації прав на нерухомість;
 - відносини, які виникають при поданні заяви про реєстрацію шлюбу.

Письмове завдання:

1. Складіть таблицю співвідношення найважливіших ознак адміністративного і цивільного права

		Адміністративне Право	Цивільне право
1.	Предмет регулювання		
2.	Метод регулювання		
3.	Суб'єкти права		
4.	Принципи права		
5.	Джерело права		
6.	Основні інститути Галузі		

Теми доповідей:

1. Виникнення засад адміністративного права: від камералістики і поліцейського права до адміністративного права.

2. Запровадження нових підгалузей, інститутів адміністративного права.

Література: [47, С. 13-31; 49, С. 23-42; 51, С. 15-43; 59;63]

ТЕМА № 2. «Загальні засади публічного управління»

Семінарське заняття: Загальні засади публічного управління

Навчальна мета заняття: визначити сутність і принципи публічного управління як складової предмета адміністративного права; сутність державина сучасному етапі, сформулювати цілі, функції, принципи публічного управління; визначити організаційну і функціональну структуру органів публічної влади; детермінувати сутність термінів «публічне управління», «державне управління», «виконавча влада» та «державна виконавча влада»
Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Управління як соціальне явище.
2. Принципи публічного управління.
3. Поняття та основні риси публічного управління.
4. Виконавча влада: її поняття, ознаки та функції.
5. Публічне управління як форма реалізації виконавчої влади.
6. Співвідношення публічного управління і державної виконавчої влади.

Методичні вказівки:

Для засвоєння матеріалу вказаної теми заняття:

- 1) надайте відповіді за додатковими питаннями:
 - публічне управління як різновид соціального управління та його ознаки;
 - конституційні та організаційні принципи публічного управління;
 - управлінська спрямованість виконавчої влади;
- 2) сформулюйте поняття соціального управління та визначте його види;
- 3) визначте співвідношення понять: публічне управління, державне управління, виконавча влада та адміністративне право. Їх зв'язок та розмежування;
- 4) підготуйте цільові виступи за питаннями:
 - Основні теорії (класична, людських відносин, мотивації, бюрократизації, загальна теорія систем) та школи (американська, європейська, японська) управління; процесний, системний і ситуаційний підходи.
 - Сутність та об'єктивні умови і фактори, що визначають зміст публічного управління.

Література: [47, С. 13-31; 49, С. 23-42; 51, С. 15-43; 59;65]

ТЕМА № 3. «Механізм адміністративно-правового регулювання».

Семінарське заняття: Механізм адміністративно-правового регулювання

Навчальна мета заняття: визначити поняття адміністративно-правових норм, адміністративно-правових відносин, їх класифікації; поняття та систему джерел адміністративного права; поняття та види систематизації

адміністративного права.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Адміністративно-правові норми та відносини.
2. Поняття і види джерел адміністративного права.
3. Систематизація адміністративного права, її види та особливості.

Методичні вказівки:

1. Визначте поняття: адміністративно-правова норма; адміністративно-правові відносини; джерело адміністративного права; систематизація адміністративного права.
2. Сформулюйте відповіді на запитання:
 - що складає зміст адміністративно-правових норм?
 - як діють адміністративно-правові норми (в часі, в просторі, за колом осіб)?
 - із яких структурних елементів складаються адміністративно-правові відносини?
 - на яких підставах виникають адміністративно-правові відносини?
 - хто є суб'єктами адміністративно-правових відносин?
3. В чому полягають особливості джерел адміністративного права?
4. Визначте особливості кодифікації адміністративного права.

Письмове завдання:

1. Проаналізуйте структуру ст. 173 КпАП України. Дайте характеристику (за видами) адміністративно-правової норми, закріпленої зазначеною статтею. Запишіть відповідь в зошиті.
2. Визначте, які з наведених нормативних актів є джерелами адміністративного права: Кримінальний кодекс України; Закон України «Про Національну поліцію»; Закон України «Про вибори Президента України»; Митний кодекс України; Положення про Міністерство юстиції України; Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»; Цивільний процесуальний кодекс; Закон України «Про державну службу»; Кодекс законів про працю.
3. Визначте та запишіть у зошит статті Конституції України, якими регулюються адміністративно-правові відносини.
4. Накресліть схеми: класифікація адміністративно-правових норм, класифікація адміністративно-правових відносин.

Теми доповідей:

1. Конституційне регулювання адміністративно-правових відносин.
2. Законодавчі акти в системі джерел адміністративного права.

Література: [47, С. 94-124; 49, С. 42-54; 51, С. 109-185; 59];

ТЕМА № 4. «Публічна адміністрація у системі суб'єктів адміністративного права»

Семінарське заняття: «Публічна адміністрація у системі суб'єктів адміністративного права»

Навчальна мета заняття: визначити систему суб'єктів адміністративного права, поняття публічної адміністрації, поняття та особливості органу виконавчої

влади, їх систему та види; розглянути питання діяльності центральних органів виконавчої влади; визначити правовий статус місцевих органів виконавчої влади; правове регулювання діяльності місцевих державних організацій; організаційну структуру та штати органів виконавчої влади; види територіальних підрозділів органів виконавчої влади, їх компетенція; визначити та засвоїти основні засади діяльності органів місцевого самоврядування, їх систему та структуру; проаналізувати основи взаємодії органів місцевого самоврядування з місцевими органами виконавчої влади; визначити поняття та статус територіальних громад, їхні види, функції та повноваження.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Система суб'єктів адміністративного права. Поняття та види органів публічної адміністрації
2. Поняття та особливості органу виконавчої влади, їх система
3. Організаційна структура і штат органів виконавчої влади
4. Центральні органи виконавчої влади
5. Місцеві органи виконавчої влади
6. Функції публічного управління, які покладаються на органи місцевого самоврядування. Рівні місцевого самоврядування в Україні
7. Основи взаємодії місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування.
8. Поняття та правовий статус територіальної громади.

Методичні вказівки:

1. Дайте визначення поняттям: орган виконавчої влади; структура органу виконавчої влади; штати органу виконавчої влади
2. Визначте поняття та функції виконавчої влади держави
3. Керуючись Конституцією України, визначте систему органів виконавчої влади
4. Назвіть основні типи структури та штатів виконавчої влади
5. Базуючись на Конституції України та інших нормативних актах, визначте:
 - порядок формування, склад та компетенцію Кабінету Міністрів України;
 - систему та загальні функції міністерств України;
 - поняття служби, агентства, інспекції та їх відмінність від міністерства
6. Назвіть місцеві органи виконавчої влади.
7. Охарактеризуйте організаційну структуру і штат органів виконавчої влади.
8. Визначте поняття, принципи та нормативно-правове регулювання місцевого самоврядування в Україні.
9. Сформулюйте систему органів місцевого самоврядування, з'ясуйте їх структуру та повноваження.
10. Охарактеризуйте взаємодію органів місцевого самоврядування з місцевими органами виконавчої влади.
11. Назвіть види територіальних громад, їх функції і повноваження.

12. Виконайте письмові завдання:

1. Зобразіть схематично структуру ГУНП в області.
2. Накресліть у зошиті для семінарських занять систему органів виконавчої влади в Україні.
3. Зобразіть схематично структуру міської (районної) ради.
4. Накресліть у зошиті для семінарських занять систему органів місцевого самоврядування в Україні.

13. Підготуйте доповіді за темами:

1. Система органів виконавчої влади та основні засади її структурної побудови.
2. Кабінет Міністрів в системі органів виконавчої влади.

Література:[47, С. 92-98; 148-174; 49, С. 42-54; 69-88; 51, С. 189-191, 206-230]

ТЕМА № 5. «Загальні засади публічної служби. Адміністративно-правовий статус публічних службовців»

Семінарське заняття: «Загальні засади публічної служби. Адміністративно-правовий статус публічних службовців»

Навчальна мета заняття: визначити та засвоїти поняття «публічна служба», «державна служба», з'ясувати співвідношення цих понять; розмежувати етапи проходження державної служби визначити основні принципи публічної служби; визначити та засвоїти порядок вступу на державну службу, проходження та припинення державної служби; визначити та засвоїти поняття посади в державних органах та їх апараті; охарактеризувати види державних службовців; розмежувати права та обов'язки державних службовців; визначити основні стимули до ефективної діяльності публічних службовців; охарактеризувати підстави юридичної відповідальності публічних службовців.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття державної та публічної служби, їх розмежування.
2. Правове регулювання публічної служби.
3. Види публічної служби.
4. Основні принципи публічної служби.
5. Поняття посади і види публічних службовців.
6. Адміністративно-правовий статус види публічних службовців
7. Стимулювання діяльності публічних службовців та їх соціальний захист.
8. Підстави та види юридичної відповідальності публічних службовців.
9. Дисциплінарна відповідальність публічних службовців, її підстави та види.

Методичні вказівки:

1. Проаналізуйте підстави виникнення державно-службових відносин та організаційно-правові способи заміщення посад.

2. Проаналізуйте етапи проходження служби відповідно до Закону України «Про Національну поліцію».

3. Визначте обмеження, які законодавством України встановлено для осіб, що бажають вступити на службу в органи Національної поліції.

4. Проаналізуйте наведену ситуацію: Лікар-терапевт районної поліклініки за певну плату видавав необґрунтовані листки тимчасової непрацездатності, про що начальнику поліції надійшла заява. Товариш лікаря, студент-юрист, пояснив йому, що він не підлягає кримінальній відповідальності за хабарництво, тому що не є посадовою особою. Яка Ваша думка з цього приводу?

5. Сформулюйте поняття стимулювання праці як способу підвищення ефективності праці.

6. Визначте особливості матеріальної відповідальності публічних службовців.

7. Визначте особливості дисциплінарної відповідальності поліцейських.

Підготуйте доповіді за темами:

1. Основні види публічної служби в Україні.
2. Правове регулювання проходження служби в органах та підрозділах Національної поліції України.

Література: [47, С. 213-228; 49, С. 119-122; 51, С.195-203]

ТЕМА № 6. «Приватні особи як суб'єкти адміністративного права».

Семінарське заняття: Приватні особи як суб'єкти адміністративного права

Навчальна мета заняття: визначити адміністративно-правовий статус приватних осіб як суб'єктів адміністративного права, визначити поняття, адміністративно-правовий статус та види громадських об'єднань.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Адміністративно-правовий статус громадян України. Адміністративна правоздатність і дієздатність громадян.
2. Права та обов'язки громадян у сфері публічного управління. Форми участі громадян в публічному управлінні
3. Іноземні громадяни і особи без громадянства як суб'єкти адміністративного права, особливості їх адміністративно-правового статусу
4. Громадські об'єднання як суб'єкти адміністративного права, їх поняття та види
5. Адміністративно-правовий статус громадських об'єднань
6. Забезпечення законності в діяльності громадських об'єднань

Методичні вказівки:

1. Визначте поняття адміністративної правосуб'єктності та адміністративно-правового статусу.
2. Визначте адміністративно-правовий статус громадян та інших приватних осіб.
3. Вивчіть поняття: іноземець; особа без громадянства; громадське

об'єднання; політична партія.

4. Чим відрізняються соціально-економічні, політичні та особисті права і свободи громадян?

Виконайте письмове завдання:

1. Громадянин України Сергій Вишневецький, постійно проживаючий у Німеччині, одружився з громадянкою України Яною Котловою та переїхав на проживання до Харкова. Бажаючи працювати у конструкторському бюро державного підприємства, Сергій пройшов попередню співбесіду і отримав відмову у прийомі на роботу, тому що ця робота була пов'язана з державною таємницею. (Навчаючись у Національному університеті радіоелектроніки, він звернувся до ректора з проханням про допуск його до державної таємниці). Чи законне рішення у відмові у прийомі на роботу?

Література: [47, С. 213-228; 49, С. 119-122; 51, С.195-203]

ТЕМА № 7. «Функції та форми публічного управління».

Семінарське заняття: Функції та форми публічного управління

Навчальна мета заняття: визначити поняття та види форм публічного управління; сутність та особливості правових актів, їх види; вимоги, що ставляться до правових актів; визначити сутність та особливості адміністративних актів, їх види.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття та види функцій та форм публічного управління
2. Правові та організаційні форми публічного управління
3. Поняття та ознаки актів управління, їх класифікація
4. Вимоги, що ставляться до адміністративних актів
5. Нікчемні та заперечні акти, їх відмінність

Методичні вказівки:

1. Засвойте поняття: форма публічного управління; акт державного управління.
2. Покажіть відмінність між правовими і організаційними формами публічного управління.
3. Визначте, керуючись Конституцією України, які акти видають органи виконавчої влади? Які органи правомочні зупиняти їх дію або скасування?
4. Як співвідносяться правотворча і правозастосовна форми публічного управління?
5. В якому порядку розробляються і приймаються акти публічного управління?
6. Який порядок встановлено для набрання різними актами публічного управління чинності?
7. Що розуміється під презумпцією законності акта публічного управління?

Теми доповідей:

1. Порядок розробки, прийняття, набрання чинності та дії актів публічного управління

Література: [47, С. 306-326; 49, С. 119-122; 51, С.276-302; 68; 75]

ТЕМА № 8. «Методи публічного управління».

Семінарське заняття: «Методи публічного управління»

Навчальна мета заняття: визначити поняття та ознаки методу публічного управління, критерії поділу методів публічного управління на види, їх співвідношення; визначити поняття, ознаки та види адміністративного примусу; визначити поняття і засвоїти класифікацію методів публічного управління; визначити поняття, ознаки, правове регулювання адміністративної відповідальності, проаналізувати норми КУпАП щодо визначення ознак адміністративного правопорушення, сформулювати поняття: адміністративна відповідальність, адміністративне правопорушення (проступок); проаналізувати структуру та види складів; визначити обставини, що виключають адміністративну відповідальність, та випадки звільнення від адміністративної відповідальності.

Кількість годин – 2 год.

Навчальні питання:

1. Поняття методів публічного управління, їх класифікація.
2. Переконавання та примус у публічному управлінні.
3. Методи прямого і непрямого управління.
4. Адміністративні і економічні методи.
5. Регулювання, загальне керівництво і безпосереднє управління.
6. Поняття, принципи та правове регулювання адміністративної відповідальності. Законодавчі акти, що регулюють відносини адміністративної відповідальності.
7. Поняття та ознаки адміністративного проступку
8. Структура складу адміністративного проступку. Види складів.
9. Обставини, що виключають адміністративну відповідальність. Випадки звільнення від адміністративної відповідальності.

Методичні вказівки

1. Засвойте поняття: метод публічного управління; субординація; координація; переконавання; адміністративний примус; превентивні поліцейські заходи; примусові поліцейські заходи.
2. Сформулюйте відповіді на запитання:
 - в чому полягає основна відмінність між превентивними поліцейськими заходами та примусовими поліцейськими заходами;
 - яку мету переслідують превентивні поліцейські заходи?
 - чим відрізняються одне від одного: адміністративне затримання, адміністративний арешт, доставлення особи, її привід?
3. Визначте заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.
4. Сформулюйте перелік примусових поліцейських заходів та порядок їх застосування: заходи фізичного впливу; спеціальні заходи; вогнепальна зброя.
5. Відмежування адміністративної відповідальності від інших видів юридичної відповідальності.
6. Особливості адміністративної відповідальності деяких спеціальних суб'єктів.

Виконайте практичні завдання:

1. Поняття, ознаки, підстави застосування адміністративного примусу. Необхідно проаналізувати КУпАП та виконати наступне завдання: визначте статті КУпАП, які закріплюють заходи адміністративного попередження, припинення та відповідальності.

2. Мета, види та порядок застосування адміністративно-запобіжних заходів.

Необхідно проаналізувати статті Закону України «Про Національну поліцію» та виконати наступне завдання: визначте підстави застосування заходів із розділу ЗУ «Про НПУ» «поліцейські заходи» у якості заходів попередження та у якості заходів припинення.

3. Мета та види заходів адміністративного припинення. Заходи забезпечення провадження в справах про адміністративні правопорушення.

Необхідно проаналізувати статті 260-266 КУпАП та визначити підстави їх застосування.

Ситуація:

На вимогу поліцейського припинити нецензурну лайку в громадському місці та образливе чіпляння до громадян, гр. К заявив, що йому байдуже щодо усіх, поліції в тому числі, обізвав поліцейського нецензурними словами та схопив за жетон з намаганням відірвати його.

Дії правопорушника привернули увагу громадян. Один з них почав підтримувати гр. К. На вимогу поліцейських розійтись, перехожий почав закликати громадян до невиконання їх вимог, називаючи дії поліцейських незаконними та висловлюючи негативні відгуки про їх діяльність.

Питання:

Визначте алгоритм дій поліцейських.

Визначте заходи адміністративного припинення, які необхідно застосовувати поліцейським?

Визначте склад правопорушення в діях перехожого.

Які поліцейські заходи можуть бути застосовано у ситуації?

Які запобіжні заходи відповідно до ст. 260 КУпАП будуть вживатися під час документування?

Чи є підстави для доставлення правопорушників в територіальний підрозділ поліції?

Чи є підстави для затримання правопорушників в територіальний підрозділ поліції?

Які процесуальні документи складаються у разі документування правопорушення за статтями 185 та 185-7?

Теми доповідей:

1. Порівняльна характеристика заходів адміністративного примусу (адміністративного затримання, особистого огляду та огляду речей) з подібними кримінально-процесуальними діями (взяттям під варту, оглядом, обшуком, освідчуванням тощо).

2. Взаємозв'язок адміністративного примусу з державним. Основні риси (особливості) адміністративного примусу.

3. Характеристика заходів адміністративного припинення загального

призначення.

Література: [47, С. 345-367; 49, С. 125-153; 51, С.411-421].

Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в інтернеті

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України [Текст]: зі змінами та доповненнями : [прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 черв. 1996 р.] //Відомості Верховної Ради України. 1996. №30 Ст.141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Кодекс адміністративного судочинства України : Закон України : від 6 лип. 2005 р. № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35–36, 37. – Ст. 446. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2747-15>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Кодекс України від 07.12.1984 № 8073. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/8073110>
4. Кодекс цивільного захисту України : Верховна Рада України; Кодекс України, Закон, Кодекс від 02.10.2012 № 5403-VI // Відомості Верховної Ради України від 30.08.2013— 2013 р., / № 34-35 /, стор. 1802, стаття 458. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>
5. Кримінальний кодекс України: від 05.04.2001 № 2341-III// Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
6. Митний кодекс України: Кодекс від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
7. Міжнародний пакт про громадянські й політичні права [Електронний ресурс]: міжнародно-правовий документ прийнятий Генеральною Асамблеєю ООН 16 грудня 1966 року № A/RES/2200 A (XXI) // Офіційний веб-сайт верховної ради України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043
8. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 лип. 2012 р. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 62. – Ст. 2509. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
9. Про безоплатну правову допомогу : Закон України : від 2 черв. 2011 р. № 3460-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 51. – Ст. 577. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>
10. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Верховна Рада України; Закон від 08.07.2011 № 3671-VI // Відомості Верховної Ради України від 20.04.2012 — 2012 р., № 16, стор. 702, стаття 146. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17>
11. Про виконавче провадження : Закон України : від 2 червня 2016 року № 1404-VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 30, ст.542. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1404-19>
12. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини : Закон України : від 23 лют. 2006 р. № 3477-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 30. – Ст. 260. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15>

13. Про вищу освіту : Верховна Рада України; Закон від 01.07.2014 № 1556-VII // Відомості Верховної Ради України від 19.09.2014 — 2014 р., / № 37-38 /, стор. 2716, стаття 2004. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
14. Про відновлення довіри до судової влади в Україні : Закон України : від 8 квіт. 2014 р. № 1188-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 23. – Ст. 870. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1188-18>
15. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України Закон від 25.03.1992 № 2232-XII // : URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>
16. Про гарантії держави щодо виконання судових рішень : Закон України : від 5 черв. 2012 р. // Офіційний вісник України. – 2012. – № 49. – Ст. 1919. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/4901-17>
17. Про громадські об'єднання: Верховна Рада України; Закон від 22.03.2012 № 4572- VI // Відомості Верховної Ради України від 04.01.2013 — 2013 р., № 1, стор. 2, стаття 1. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17>
18. Про державний кордон України [Текст]: зі змінами та доповненнями: Закон України // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 27. - Ст.384. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1777-12>
19. Про державну службу : Закон України від 10 груд. 2015 р. № 889-VIII // Відомості Верховної Ради України. – 2016. – № 4. – Ст. 43. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19>
20. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>
21. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 // URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-19>. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
22. Про затвердження Інструкції з автоматизованого обліку адміністративних правопорушень: Наказ МВС України від 04.07.2016 № 595. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1059-16>
23. Про затвердження Інструкції з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення в органах поліції: Наказ МВС України від 06.11.2015 № 1376. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1496-15>
24. Про затвердження Інструкції про примусове повернення і примусове видворення з України іноземців та осіб без громадянства: Наказ МВС України, Адміністрації державної прикордонної служби України, СБ України від 23.04.2012 № 353/271/150 // URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0806-12>. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0806-12>
25. Про затвердження Переліку наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів: Постанова Кабінету Міністрів України від 06.05.2000 № 770 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/770-2000-%D0%BF>
26. Про затвердження Положення про державну реєстрацію нормативно-правових актів міністерств та інших органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.12.1992 № 731 // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/731-92-%D0%BF>
27. Про затвердження Положення про Єдину базу даних електронних адрес, номерів факсів (телефаксів) суб'єктів владних повноважень : постанова Кабінету Міністрів України : від 5 січ. 2011 р № 5 // Офіційний вісник України. – 2011. – № 2 – Ст. 102. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5-2011-%D0%BF>

28. Про затвердження Положення про Міністерство юстиції України / Кабінет Міністрів України; Постанова, Положення від 02.07.2014 № 228.// Офіційний вісник України від 15.07.2014 — 2014 р., № 54, стор. 88, стаття 1455, код акту 73125/2014. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2014-%D0%BF>
29. Про затвердження таблиць невеликих, великих та особливо великих розмірів наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, які знаходяться у незаконному обігу: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 01.08.2000 № 188 // Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0512-00> // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0512-00>
30. Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюнових виробів і їх шкідливого впливу на здоров'я населення: Закон України від 22.09.2005 № 2899-IV. // URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2899-15>
31. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР. // URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>
32. Про Кабінет Міністрів України : Закон України : від 27 лют. 2014 р. № 794-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 22. – Ст. 222. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-16>
33. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1997. – № 24. – Ст. 170. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80>
34. Про місцеві державні адміністрації : Закон України : від 9 квіт. 1999 р. № 586-XIV // Відомості Верховної Ради України. – 1999. – № 20-21. – Ст. 3190. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>
35. Про Національну поліцію: Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
36. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : закон від 22.09.2011 № 3773-VI. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>
37. Про Раду національної безпеки і оборони України [Текст]: зі змінами та доповненнями: Закон України // Уряд. кур'єр. - 1998. - 4 квітня. //
38. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні: Закон України від 11.12.2003 № 1382-IV // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, № 15, ст.232. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1382-15>
39. Про Службу безпеки України [Текст]: зі змінами та доповненнями: Закон України // Відомості Верховної Ради України. - 1992. - № 27. - Ст.382. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12>
40. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 2001. – № 33. – Ст. 175. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>
41. Про статус депутатів місцевих рад: Верховна Рада України; Закон від 11.07.2002 № 93-IV // Відомості Верховної Ради України від 04.10.2002 — 2002 р., № 40, стаття 290. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/93-15>
42. Про статус народного депутата України: Закон України // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 3. – Ст. 18. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>
43. Про судовий збір : Закон України від 8 лип. 2011 р. // Відомості

Верховної Ради України. – 2012. – № 14. – Ст. 87. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3674-17>

44. Про судоустрій і статус суддів : Закон України : від 2 червня. 2016 р. № 1402-VIII //Відомості Верховної Ради (ВВР), 2016, № 31, ст.545// URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2453-17>

45. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III// Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1835-14/> URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>

46. Про центральні органи виконавчої влади: Закон України : від 17 бер. 2011 р. № 3166-VI // Офіційний вісник України. – 2011. – № 27. – Ст. 1123. // URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17>

Основна література:

47. Адміністративне право України. Повний курс: підручник/ (Валентин Галуцько, Тетяна Коломоець, Оксана Кузьменко, Петро Діхтієвський, Олена Джафарова та ін./за ред.. В. Галуцька, О. Правоторової). Видання третє. Київ: Академія адміністративно-правових наук, 2020. 466с. <https://www.researchgate.net>

48. Судові, правоохоронні, контрольно-наглядові та правозахисні органи України : підручник / [С. М. Гусаров, О. Ю. Салманова, А. Т. Комзюк та ін.], за заг. ред. С. М. Гусарова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2020. – 508 с. –посилання <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/9887>

Допоміжна література

49. Судові, правоохоронні, контрольно-наглядові та правозахисні органи України : підручник / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. Гусарова С.М.; [С.М. Гусаров, О.Ю. Салманова, А.Т. Комзюк та ін.]. – Харків, 2020. – 512 с.

50. Загальне адміністративне право : підручник / І.С. Гриценко, Р.С. Мельник, А.А. Пухтецька та ін.; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - Київ : Юрінком Інтер, 2017. - 566 с.

51. Юридична відповідальність за корупційні правопорушення : підручник / В.Я. Настюк, О.Ю. Синявська, В.В. Мартиновський та ін.; за заг. ред. В.Я. Настюка. - Харків : Право, 2019. - 510 с. http://nulau.edu.ua/materials/files/criminology_and_CEL/0259/01.pdf

52. Адміністративне право України. Повний курс : підручник / В. Галуцько, П. Діхтієвський, О. Кузьменко та ін. - Вид. 2-ге. - Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. - 520 с. http://lib-net.com/book/109_Administrativne_pravo_Ukraini_Povnii_kyrs.html

53. Адміністративне право України : підручник / І.Л. Бородін; Нац. авіац. ун-т. - Київ : Правова єдність: Алерта, 2019. - 547 с. <https://jurkniga.ua/contents/admnstrativne-pravo-ukraini-pidruchnik.pdf>

54. Мельник, Р.С. Адміністративне право України (у схемах та коментарях) : навч. посіб..— Київ : Юрінком Інтер: Буква Закону, 2018.— 343 с.

55. [Адміністративна діяльність поліції у питаннях та відповідях](#) : навчальний посібник / [О. М. Бандурка, О. І. Безпалова, О.В. Джафарова та ін.] ; за заг. ред. О. М. Бандурки ;МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. — Харків: ХНУВС, 2017. — 242 с.

56. Гриценко І.С., Мельник Р.С., Пухтецька А.А. Загальне адміністративне

право : підручник. – Київ : Юрінком Інтер, 2017. – 566 с.

57. Комзюк, А. Т. Адміністративна відповідальність юридичних осіб: деякі проблеми правового регулювання / А. Т. Комзюк, Є. А. Липій // Право і безпека. – 2017. – № 2 (65). – С.34–38.

58. Комзюк, М. А. Правові засади застосування поліцейськими адміністративного затримання / М. А. Комзюк, В. О. Кущенко, А. А. Комзюк // Підготовка поліцейських в умовах реформування системи МВС України : зб. матеріалів [конф. (м. Харків, 21 квіт. 2017 р.)] / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ, Каф. спец. фіз. підгот. ф-ту № 2. – Харків : ХНУВС, 2017. – С. 321-326.

59. Салманова О.Ю. Правові акти в управлінській діяльності Національної поліції України : монографія / О.Ю. Салманова О.Ю. – Харків : Панов, 2016. – 460 с. <https://openarchive.nure.ua/server/api/core/bitstreams/7df36e99-bbce-443b-9637-1a019d877b2b/content>

60. Законодавче забезпечення правоохоронної діяльності : навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Сокурєнка. – Харків : Стильна типографія, 2017. – 1164 с. – (до 100-річчя підготовки охоронців правопорядку у Харкові).

61. Актуальні проблеми адміністративно-правового регулювання діяльності Національної поліції України» (Гусаров С. М., Салманова О. Ю., Комзюк А. Т., Музичук О. М., Казанчук І. Д. / Міністерство внутрішніх справ України ; Харківський національний університет внутрішніх справ. – Харків : Факт, 2022. – 452 с.)

Інформаційні ресурси:

1. <https://rada.gov.ua/>
2. <https://www.kmu.gov.ua/>
3. <https://mvs.gov.ua/>
4. <https://www.npu.gov.ua/>

